

Førde lufthavn, Bringeland, Gaular kommune – vurderinger av naturverdier

Bakgrunn:

Området ble kartlagt 11.06.2013 av Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning, i forbindelse med naturtypekartlegging av Avinor sine lufthavner. Siden det bare ble påvist en viltlokalitet av verdi viktig (B) på utsiden av lufthavnområdet er det ikke laget en egen BM-rapport i Avinor sin BM-serie.

Figur 1. Førde lufthavn ligger i midtre fjordstrøk på et bredt høydedrag noen kilometer sørvest for Førde. Landskapet rundt er ganske rolig, men i vest reiser et devonisk fjellmassiv seg opp med Kvamshesten (1209 moh) og Lillehesten 934 moh.) som markerte og flotte kjennemerker. Foto: Geir Gaarder.

Metode:

Undersøkelsene omfatter biologisk mangfold, inkludert planter, dyr og naturtyper. Det er lagt særlig vekt på kartlegging av naturtypelokaliteter, dvs. spesielt viktige områder for biologisk etter DN-håndbok 13 (DN 2007), samt rødlistearter (Kålås mfl. 2010). Eventuelle viltlokaliteter er vurdert ut fra

DN-håndbok 11 (DN 2000). Under feltarbeidet høsten 2013 ble hovedvekten lagt på naturtyper og rødlistearter blant karplanter, lav, moser og sopp, mens informasjon om virveldyr (pattedyr, fugl mv) i første rekke baserer seg på eksisterende kunnskap.

Feltarbeidet ble utført ved dels å gå rundt i kantene av baneområdet innenfor sperregjerdet. I tillegg ble det lagt særlig vekt på myrrike partier i vest og nordvest på utsiden av lufthavngjerdet.

Det var pent vær og lite vind under feltarbeidet. Tidspunktet vurderes som godt egnet til å fange opp karplanter, lav og moser, og dels også hekkende fugl. Det var for tidlig i sesongen til å registrere marklevende sopp.

Når det gjelder eksisterende kunnskap så baserer denne seg hovedsakelig på enkle kontroller av Naturbase og Artskart, samt samtaler med enkelte lokalkjente personer.

Resultater:

Ingen verdifulle naturtyper eller viltområder var påvist på forhånd, men en ny viltlokalitet ble registrert under feltarbeidet.

Generell områdebeskrivelse:

Førde lufthavn på Bringelandsåsen er anlagt innenfor et tidligere stort mosaikklandskap preget av fattige myrer og glissen og fattig furuskog. Selv om det meste av marka innenfor lufthavnområdet er forstyrret som følge av utbygging og anleggsarbeider, så bærer likevel artsmangfold og naturtyper fremdeles et markert preg av fattige myrer og glissen og fattig furuskog.

I praksis betyr det at bortsett fra innsådd gras og enkelte ugrasarter er forekomsten av kulturbetingede arter lavt her. Derimot er det selv på forstyrret mark ofte typiske arter for fattig myr og skog, som røsslyng, kvitlyng, bjørneskjegg, duskull og torvull som opptrer. Av naturengarter ble det så vidt observert tiriltunge.

På de noe mer intakte restene i kantsoner mot og rett utenfor lufthavngjerdet dominerer fattig lyngfuktskog (fuktig røsslyngfuruskog) og fattig fastmattemyr (vanligvis slake bakkemyrer med ganske plan struktur).

Tidligere har det vært verdifulle myr- og ferskvannsmiljøer der flyplassen ligger, og rester av gamle myrpytter finnes fremdeles på nordsiden av rullebanen. Miljøene virker kalkfattige og ingen spesielle arter eller naturtyper ble observert ved besøket.

Figur 2. Et restparti med delvis intakt, fattig fastmattebakkemyr på innsiden av lufthavngjerdet på nordsiden av rullebanen. Foto: Geir Gaarder.

Figur 3. Åpen dam inntil rullebanen. Foto: Geir Gaarder.

Figur 4. Vierkratt og svakt utviklet fattig helofyttsump inne på flyplassområdet. Foto: Geir Gaarder.

Figur 5. Åpen pytt inne på lufthavnområdet. Foto: Geir Gaarder.

I Artskart ligger det ute funn av buttsnutefrosk i dam på flyplassen (registrert 17.5.2002 av Leif Åge Strand). Havørn er sett her i hekkesesongen (23.5.2012 av Morten Günther). For øvrig finnes det på Artskart et par observasjoner av vanlige fuglearter (som nøtteskrike og kjøttmeis, sett av Magne Stavran 25.10.2011). Under egen registrering ble det hørt arter som løvsanger og svarttrost, samt to tydelig territorielle buskskvetter på nordsiden av rullebanen. Sivspurv satt og sang ved puttresten i nordøst.

En lokal grunneier opplyste at han hadde sett trane ganske jevnlig i dette området i nyere tid, men at det virker som om fuglene har dårlig hekkesuksess. Han observerte bl.a. et kull med tre unger for ca. 8 år siden. Han fortalte at det også av og til oppholdt seg sangsvaner på vannene nordvest for flyplassen (men disse hekker ved tjernene nede på Bringeland og ikke oppe på åsen her). Ender opptrer jevnlig på flere av tjernene, ikke minst Djupedalsvatnet nordvest for lufthavna.

Når det gjelder dyre- og fugleliv ved Torstjørna vises det til egen omtale senere i notatet.

Figur 6. Et knippe med fjær som lå rett under kraftlinja på sørøstsiden av Torstjørna ga trolig en forklaring på hvorfor trana ikke hekket ved flyplassen i 2013. Foto: Geir Gaarder.

Fremmede arter:

Det ble ikke observert svartelistede arter (Gederaas mfl. 2012). Det er plantet gran enkelte steder rundt lufthavna, men spredning ble ikke observert. For øvrig ble det bare så vidt registrert nyseryllik, som er en fremmed art, men ikke vurdert iht. svartelista.

Skjøtsel og hensyn:

På sikt kan de plantede bestandene av gran bidra til spredning ut i omgivelsene og bør derfor fjernes. Gran er ikke naturlig hjemmehørende i regionen, og er generelt å anse som negativt for stedegent biologisk mangfold i området.

Inne på lufthavnområdet vil det være viktig å ivareta de gjenværende verdiene knyttet til åpne pytter og rester av myr. Dersom det er aktuelt å gjennomføre tiltak som reduserer forekomsten av slike miljøer, bør en vurdere å gjennomføre kompensierende tiltak. Som kompensierende tiltak kan en for eksempel se om det kan være områder med grøftet myr og/eller senkede vann i nærområdet som da kan få fylt igjen grøfter/få tilbake naturlig vannspeil. Like nord for lufthavna og utenfor Avinors eiendom ligger for øvrig Torstjørna som er et verdifullt våtmarksområde. Ei kraftlinje gjennom dette området innebærer kollisjonsrisiko for fugl som har tilhold i området, og for naturverdiene i dette området ville det vært positivt å få flyttet kraftlinja, enten ved å legge den i bakken eller å ha et luftspenn et annet sted, for eksempel langs bilvegen vest for Torstjørna.

Figur 7. Gjennom granfeltet i forgrunnen gjør antagelig ikke kraftlinja så stor skade på fuglelivet, men traséen videre mot sør forbi vatnet og opp myrdraget på sørøstsiden av vatnet er trolig usedvanlig uheldig plassert av hensyn til kollisjonsutsatte våtmarksfugl og bør fjernes. Foto: Geir Gaarder.

Figur 8. Nordvest for flyplassen, rett på vestsiden av vegen som går vest for Torstjørna, meandrerer bekken fra Torstjørna gjennom noen myrrike partier. Dette ligger i grenseland for å regnes som en verdifull naturtype/viltlokalitet, og er ikke avgrenset som dette, dels fordi ingen spesielle arter/naturmiljøer ble påvist og dels fordi den ligger helt i ytterkant av utredningsområdet rundt lufthavna. I følge lokal grunneier er det ganske ofte å se sangsvaner ved et lite tjern i dette myrområdet. Foto: Geir Gaarder.

Kilder:

DN 2000. Direktoratet for naturforvaltning. Viltkartlegging. DN-håndbok 11-2000 (revidert internettversjon 2000).

DN 2007. Direktoratet for naturforvaltning. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. DN håndbok 13-1999. 2 utgave 2007.

Gederaas, L., Moen, T.L., Skjelseth, S. og Larsen, L.-K. (red.), 2012. Fremmede arter i Norge - med norsk svarteliste 2012. Artsdatabanken, Norge. 210 s.

Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.). 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norge.

Vedlegg:

Lokalitet	1. Torstjørna på Bringelandsåsen
Vilttype	Beite- og yngleområde
Utforming	-
Verdisetting	B –viktig
Areal	35 daa
Besøkt dato	11.06.2013

Innledning: Lokaliteten er beskrevet av Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning 03.01.2014, basert på eget feltarbeid 11.06.2013. Undersøkelsen er gjort i forbindelse med systematiske kartlegginger av norske flyplasser, på oppdrag fra Avinor. Det er ikke kjent tidligere registreringer fra lokaliteten.

Beliggenhet og naturgrunnlag: Lokaliteten ligger i en liten dal/søkk på Bringelandsåsen, like nord for Førde lufthavn. I ei svakt utformet gryte er det her et lite myrtjern – Torstjørna, omgitt av myr og oppe i lisidene glissen og fattig skog. Generelt virker miljøet surt og kalkfattig og preget av at landskapet mottar store nedbørsmengder gjennom året.

Figur 9. Torstjørna har en del flytetorv, særlig i østre halvdel, noe som gir muligheter for ganske trygge (i forhold til en reirplyndrer som rev) hekkeplasser for flere arter våtmarksfugl. Foto: Geir Gaarder.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper: Dette er sannsynligvis et dystroft myrtjern og myrene inntil er fattige fastmattemyrer (bakkemyrer), mens det i kantsoner til vatnet stedvis er noe mjukmattemyr.

Artsmangfold: Under feltarbeidet ble en krikvand-hann sett i vatnet og ei varslende gluttsnipe ble hørt og sett. I tillegg ble rester av ei voksen trane funnet under kraftlinja rett på sørøstsiden av vatnet. Dette bør være en godt egnet hekkeplass for flere regionalt kravfulle og til dels sjeldne arter, som trane, smålom og enkelte storvadere, sammen med mer utbredte arter som krikvand, stokkand, strandsnipe og enkeltbekkasin. Dokumentasjon på lokaliteten sin betydning for våtmarksfugl er likevel fremdeles mangelfull.

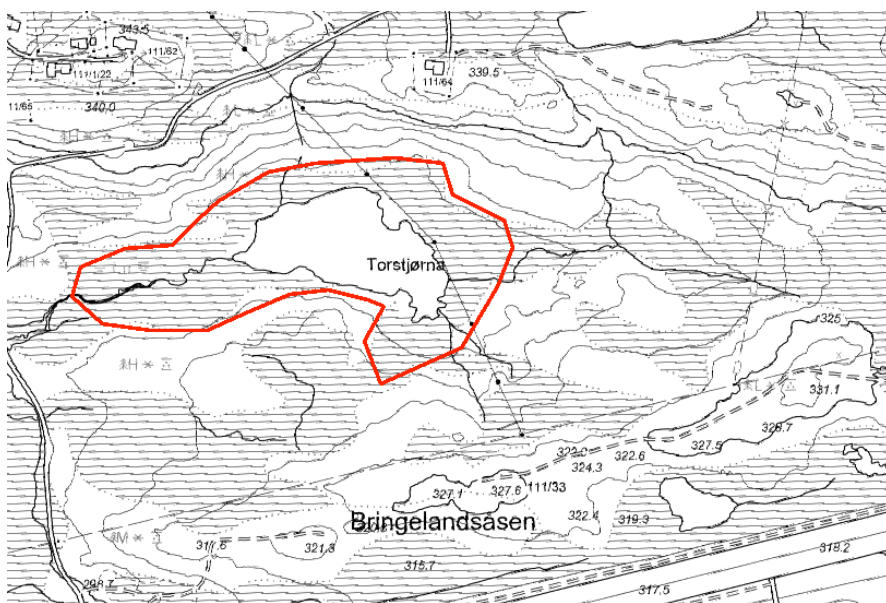
Fremmede arter: Det er plantet norsk gran i nærområdet.

Bruk, tilstand og påvirkning: Ei kraftlinje går helt inntil østkant av tjernet. Linjespennet ligger i flukt med trekronene og slik terrenget er her, er det trolig svært utsatt for kollisjoner med våtmarksfugl (som trane og smålom) og trolig også skogsfugl. Ellers virker tjernet ganske upåvirket av fysiske inngrep, mens det er et plantefelt med gran på nordsiden av det.

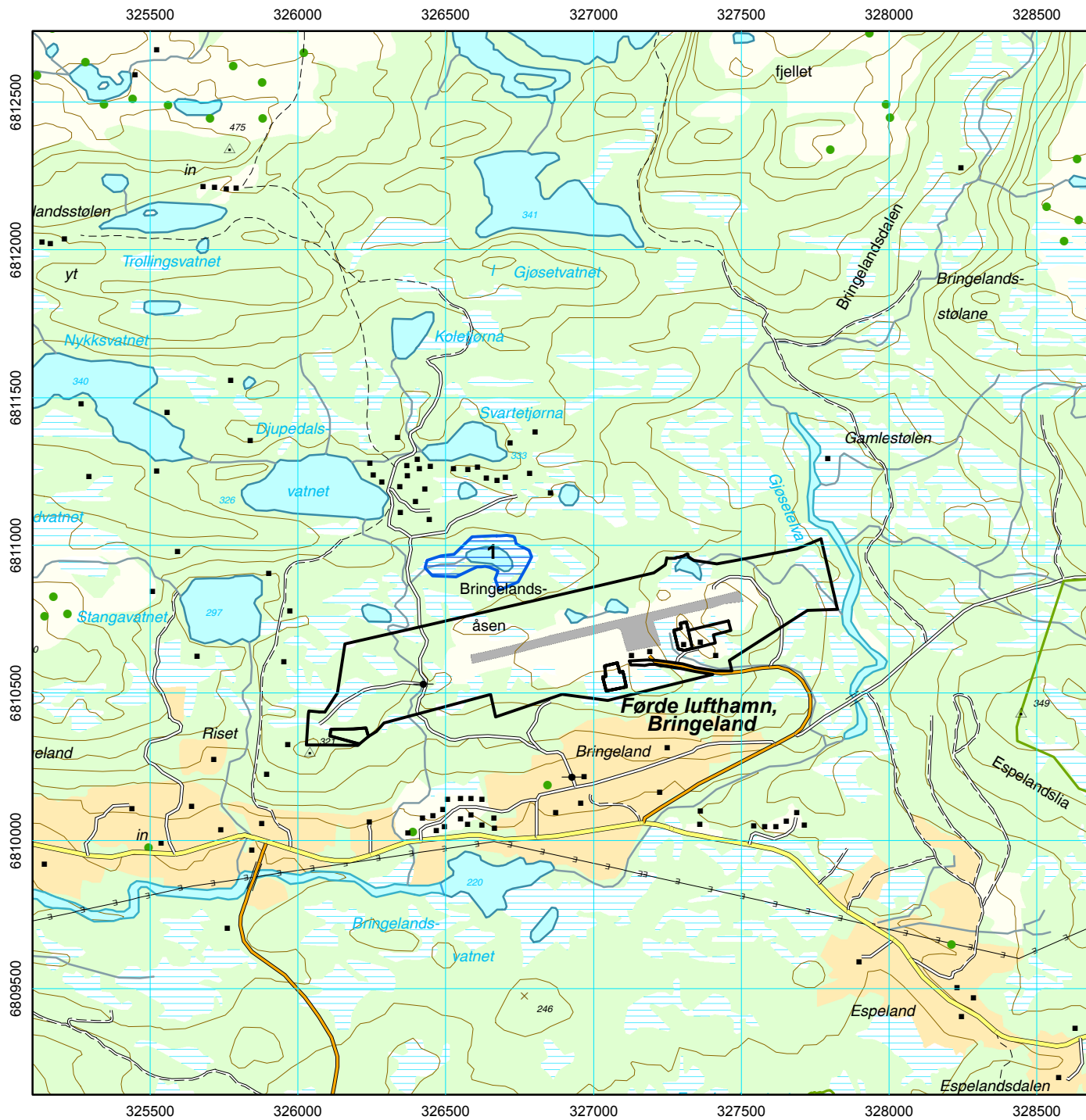
Del av helhetlig landskap: Bringelandsåsen har en god del myr i mosaikk med glissen furuskog, samt flere små og middels store tjern. Det virker sannsynlig at denne lokaliteten er en viktig del av et større, helhetlig våtmarkslandskap (dvs mosaikk innenfor et stort våtmarksmassiv).

Skjøtsel og hensyn: Kraftlinja bør umiddelbart flyttes, da den ganske opplagt er til stor skade for fuglelivet i distriktet. Helst bør den i stedet graves ned langs bilvegen som går litt vest for Torstjørna, eventuelt settes opp igjen langs samme veg.

Verdisetting: Lokaliteten får under litt tvil verdi som viktig (B). Dette fordi lokaliteten opplagt er et viktig leveområde for flere arter våtmarksfugl, og helst også benyttes som hekkeplass for enkelte kravfulle og regionalt sjeldne arter.

Figur 10. Avgrensning av lokalitetene vist på økonomisk kartblad. Det er mulig også myrrealer utenfor avgrenset lokalitet burde vært inkludert, men kunnskapen om våtmarksfuglene sin bruk av landskapet her er fortsatt for mangelfull til at mer areal ble inkludert.

FØRDE LUFTHAVN, BRINGELAND

Biologisk mangfold

Naturtypelokaliteter

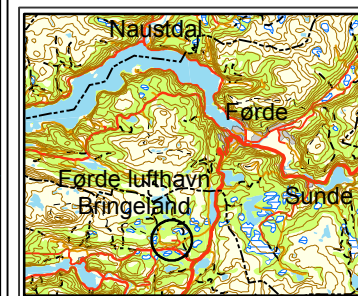
Lokalitetsnummer henviser til Avinors BM-notat 2-2013

 Naturlig fisketomme innsjøer og tjern (B)

 Eiendomsgrense

Lokalitetsnr	Naturtype	Verdi
1	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	B

Dato: 28.02.2014

Kartgrunnlag: N50, Avinors generelle avbale. Alle områder digitalisert med N5 bakgrunnsdata

Datum: Euref89 (WGS84)
Kartprojeksjon: UTM Sone 32

Målestokk
1:20 000

0 100 200M
